1844

LEEUWARDER COURANT.

BUITEN GEWOON TE ZEGELEN

DINGSDAG **den 5 MAART.**

De persoon van LUTH HARMS RIESTMAN, of wel diens Erven, worden in hun belang bij deze uitgenoodigd zich aan te melden aan het Provinciaal Gouvernement van Vriesland te Leeuwarden.

De middelprijzen van de *in-* en *uitlandsche Tarwe* en *Rogge*, waarnaar de zetting van den prijs van het *Tarwe-*, *Rogge-* en *Zwitserschbrood* moet worden geregeld, zijn op de markt van Vrijdag den 1 Maart 1844, te *Leeuwarden*, geweest als volgt:

Van de *Tarwe* per mudde . . . . f 8,81.
Van de *Rogge* per last . . . . - 163,50.

Leeuwarden, den 4 Maart 1844.

De Staatsraad, Gouverneur van Vriesland,
VAN SIJTZAMA.

Gedeputeerde Staten van Vriesland.

Gelet hebbende op de artikelen 7 en 8 van de Plans van Negotiatie,

1°. Van *driemaal honderd duizend Guldens*, tot bestrijding van een gedeelte der kosten voor den aanleg van den Straatweg van *Leeuwarden* tot aan de grensscheiding met de provincie *Groningen*, goedgekeurd bij Zijner Majesteits besluit van den 16 Maart 1829, no. 4, en

2°. Van *tachtig duizend Guldens*, tot vinding der kosten van aanleg des Straatwegs van *Steenhardsterbrug* tot aan *Gerkesbrug* bij *Visvliet*, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 14 September 1839, no. 81, en willende vaststellen den dag, waarop zal plaats hebben wegens de eerstgenoemde Negotiatie, de *veertiende* uitloting, ter aflossing in 1844 van een kapitaal van *twaalf duizend Guldens*; en wegens de laatstgenoemde, de *derde* uitloting ter aflossing in 1844 van de bij art. 7 van genoemd Plan bepaalde som van *vier duizend Guldens* en bovendien eener som van *een duizend Guldens*, waarmede de aflossing voor dit jaar door de Staten dezer Provincie is verhoogd, krachtens de daartoe bij het Plan van Geldleening voorbehoudene bevoegdheid.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen zoo als geschiedt bij deze, dat de uitlotingen, voor de bedoelde aflossingen zullen plaats hebben, in eene opene Vergadering van Gedeputeerde Staten, die gehouden zal worden op Donderdag den 14 Maart 1844, des middags twaalf ure.

En zal deze Resolutie in de Nederlandsche Staats-, de Haarlemmer en Leeuwarder Couranten worden geplaatst, om daaraan de vereischte bekendheid te geven.

Leeuwarden, den 29 Februarij 1844.

Gedeputeerde Staten voornoemd,
VAN SIJTZAMA.
Ter ordonnantie van dezelven,
J. SCHIK.

NEDERLANDEN.

'sGRAVENHAGE, *den 27 Februarij.* In de bijeenkomst der Tweede Kamer van heden is de beraadslaging over de financiële voordragt voortgezet, nadat de commissie voor de verzoekschriften rapport had gedaan omtrent eenige ingekomene adressen, meerendeels betrekking hebbende op het genoemde ontwerp.

De heer *van Panhuijs* verklaart zich *voor* de wet. Hij geeft zijn leedwezen te kennen, dat de gang van het bestuur niet die is, welken hij hetzelve zoo gaarne zou zien volgen; en hij beschouwt het dan ook als eene harde taak, de voordragt te verdedigen; maar hij heeft de innige overtuiging, dat het land, zonder dezelve, niet meer op eene eerlijke wijze is te redden. — De spreker betoogt vervolgens, op de ook reeds door vorige redenaars aangevoerde gronden, de noodzakelijkheid van het nemen van eenen afdoenden financiëlen maatregel, als den onderhavigen.

De heer *Buma* verdedigt mede de voordragt, uit het oogpunt der omstandigheden, waarin het Vaderland verkeert. Hij beschouwt een bankroet, of gedwongene reductie van renten, als eene nationale ramp. Hij zal aan de Regering, die openhartigheid betoond heeft, geen vertrouwen ontzeggen. Hij koestert nog de hoop, dat de leening zal gelukken. Eigenbelang zal de ingezetenen aansporen, om daaraan deel te nemen. Hij vindt de belasting zoo uiterst bezwarend niet, en vertrouwt, dat 's lands financien daardoor zullen worden hersteld.

Van den 28sten. In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden, is ingekomen een adres van *Cats* en *Jansen*, te 's Hage, terugkomende op vroeger ingediende financieele plannen. — Verzonden naar de commissie.

De beraadslagingen over de belastingswet, enz. worden voortgezet.

De heer *Faber van Riemsdijk*, indachtig aan het: *doe wel en zie niet om*, verklaart zich ten voordeele van de wet, als geboden door de noodzakelijkheid. De lasten bestaan; men moet dus middelen ter voorziening te baat nemen. De afstemming van vorige maatregelen heeft daartoe gebragt. De dienst van 1844—45 is vastgesteld. De gewone belastingen kunnen niet worden verhoogd en zeker niet tot eene mate, als noodig zou zijn om eene vrijwillige conversie tot stand te brengen. Sedert lang is in de afdeelingen een doortastenden maatregel verlangd. De Regering heeft dien vastgesteld; nu moet de Kamer er niet voor terugdeinzen. Eene belasting op de bezittingen kan zeer goed en doelmatig werken. Ieder ingezeten draagt naar zijn vermogen in de algemeene behoeften. Tegen alle belastingen kunnen bezwaren worden gemaakt. Het doel behoort niet uit het oog te worden verloren. Door eene vrijwillige deelneming kan de leening voorkomen worden. Pligt en belang gaan hand aan hand om de hoop daarop te wettigen. Die niet vrijwillig zijn belang heeft willen behartigen, moet daartoe worden genoopt. Spreker bejammert dat liefde-gestichten in den maatregel begrepen zijn; doch het algemeen belang moet het overwigt houden. Alle adressen tegen de wet kan men niet als de uitdrukking van de algemeene opinie beschouwen. Vele waren eensluidende. Spreker tracht verscheidene der gemaakte bedenkingen te weder leggen. Hij acht de wet niet in strijd met de Grondwet. Er is hier geene ontzetting van eigendom, van een bepaald goed, maar eene belasting ten nutte van den Staat. Elke belasting, elke accijns is afstand van een gedeelte der bezitting, die men moet afstaan. Art. 191 der Grondwet vordert eene wet, om belasting te heffen, maar de aard der belasting wordt daarbij niet bepaald. De tegenwoordige belasting wordt slechts geheven voor twee jaren, en de maatregel loopt over 5 jaren; dit zegt men is ongrondwettig. Doch het betreft hier geene regeling van de begrooting; men behoeft de nota van berekening door de Regering overgelegd, niet goed te keuren. — De landeigenaren beklagen zich ten onregte; ieders verpligting is, om bij te dragen in de behoeften van de schatkist. — Door eene geldleening, door eene algemeene krachts-inspanning, kan men 's Lands behoeften bestrijden, het eene betere toekomst verzekeren; dat hebben onze voorouders ook gedaan. De verbreking van de heilige verbindtenissen van den Staat zou de grootste ondankbaarheid zijn jegens deszelfs schuldeischers, die in moeijelijke tijden geld hebben geleverd tegen den cours van den dag. Eene verwerping van deze wet zou leiden tot vernietiging van het Staats-crediet; tot de nadeeligste gevolgen voor de welvaart des Volks. — Vorige maatregelen waren niet afdoende, niet krachtig werkende. Het lot van 's Lands crediet, deszelfs welzijn staan op het spel. Spreker kan dus niet anders komen dan tot het besluit, om de voordragt aan te nemen.

De heer *van Heloma* acht onze staats-instellingen te kostbaar en te omslagtig en beschouwt dit als de ware oorzaak van al die tekorten en achterstanden.

Nu wil men denzelfden weg blijven bewandelen, die tot deze ongelegenheden heeft aanleiding gegeven.

Als men van 1840 en 1841 af de begrooting had verbeterd, dan zouden de zaken niet gekomen zijn op den tegenwoordigen voet van achteruitgang. Dagelijks ziet men nieuwe uitgaven doen, en nu wil men de hoog opgevoerde lasten nog vermeerderen. Men maakt vergelijkingen met vroeger tijd, doch men vergeet de tegenwoordige provinciale, plaatselijke en andere uitgaven, die de ingezetenen moeten betalen; men vergeet den stilstand en achteruitgang van alle takken van volkswelvaart, men vergeet, dat alle klassen derzelver inkomsten zien verminderen, dat de armoede zeer toeneemt. In dezen stand van zaken, valt op de Vaderlandsliefde der ingezetenen met geen grond te rekenen, indien, bij de dekking van het verledene en het tegenwoordige, niet ook de toekomst worde in aanmerking genomen. Onder de illusiën van den dag beschouwt hij het denkbeeld, dat de leening van 127 millioen, onder zoodanige voorwaarde als bij het ontwerp is voorgesteld, zou vol komen. In 1830, 1831 en 1832 was de geestdrift ten top gestegen en nogtans zijn toen de leeningen niet volgeschreven, ofschoon met veel hooger rente. In plaats van die geestdrift, is er zeker wantrouwen in de plaats getreden. De waarheid is, dat er sedert 1830 te vele offers van de Natie zijn gevorderd.

Spreker herinnert, hoe zeer een lid uit Noord-Holland vroeger eene heffing als de tegenwoordige heeft afgekeurd. De gewone belastingen waren vroeger hier te lande veel lager, en toen bragten de buitengewone heffingen nooit het geschat bedrag op. De heffing zal misnoegen verwekken, misrekeningen ten gevolge hebben, en meineed en zedeloosheid bevorderen. Laat men de waarheid voor oogen houden. Als de vrijwillige leening niet slaagt, zal men dan ons volksbestaan door eene heffing op het spel zetten, die niet aan het doel zal beantwoorden? Eene heffing, welke in elke harer bepalingen tot moeijelijkheden in de toepassing zal aanleiding geven. Men berekene de gevolgen van de aanneming der wet, indien de leening mogt mislukken en de heffing ten uitvoer wierd gelegd. Het overgroote deel der bevolking is er onmiskenbaar tegen. Wil dit eene wet van redding zijn, dan zouden alle berekeningen der Regering voor zes volgende jaren moeten slagen; is dit in redelijkheid te verwachten? En bij niet slagen, zal men dan tot nieuwe heffingen de toevlugt nemen? Staat het in het bereik der Regering of der Kamer, te bepalen, dat die heffing *voor eens* wordt geheven? Art. 162 der Grondwet gaat men geheel voorbij; men vermindert het nationaal vermogen met 35 millioen. Op deze wijze wordt het geschokte staatscrediet niet hersteld. Ten slotte dringt de spreker op de herziening van de Grondwet, op vereenvoudiging van de staatshuishouding aan, als de ware middelen om het vertrouwen te doen herleven tusschen de Regering, vertegenwoordiging en Volk, dat thans, zegt hij, niet bestaat en bestaan kan, onder de tegenwoordige Grondwet. — Uit de aanneming der wet voorziet hij de grootste onheilen, en juist het staatsbankroet, dat men vreest. Het is niet uit zucht om de Regering tegen te werken, maar liefde voor Koning en Vaderland leidt hem; zucht ter bevordering van voorspoed en de welvaart der ingezetenen, als hij tegen dezen maatregel zal stemmen.

De heer *Sasse van IJssels* houdt de volgende rede: Ligchaams en gemoedsongesteldheid zal mijne rede tot weinige woorden beperken. De belasting op de bezittingen beschouw ik als een *wederregtelijk* en tevens *magteloos* middel, een monstergewrocht zonder *vitaliteit*, dat ja verpestende miasmen kan verspreiden bij zijne ontbinding, maar verder *niets* vermag. De belastingwet is in strijd met de *hoofdvoorwaarde*, waarop de natuur-mensch, een gedeelte zijner vrijheid opofferende, zich in het maatschappelijk leven voegde, de *bescherming* namelijk, door gemeene medewerking, *van persoon en eigendom.* Zij is in strijd met art. 162 der Grondwet, hetwelk *ieder ingezeten handhaaft bij het vreedzaam genot zijner eigendommen.* — Zij is in strijd met het 196 art., dat alle *onevenredigheid*, alle *privilegien* in het stuk van belasting uitsluit. Zij is in strijd met art. 195, in verband met art. 122, daar hare bestemming is *honderde millioenen schuld*, op eene *ongrondwettige* wijze aangegaan, door een *bill van indemniteit* te wettigen, en schandelijke uitgaven, die den toets van het onderzoek niet kunnen doorstaan, op eene schandelijke wijze te kwijten. Zij is in strijd met art. 123 en 124 der Grondwet, welke gebieden, dat de staats-begrooting van *uitgaaf* en *ontvangst* voor TWEE *jaren* zal worden vastgesteld, alzoo op *positieve* gronden; terwijl de belastingswet, waarvan hier sprake is, dezelve uitstrekt tot over VIJF jaren, op *hijpothetische* gronden. Zij is in strijd met art. 165 der Grondwet, hetwelk bepaalt, dat niemand, tegen zijnen wil, kan worden afgetrokken van den Regter, dien *de wet* hem toekent, daar toch de bedoelde belastingswet hem *distraheert* van *zijnen* regter, en hem onderwerpt aan de eind-uitspraak van commissien, die ons aan de *cours prévotales* van het Keizerrijk herinneren. Zij is in strijd met art. 201 der Grondwet, dat *uitsluitend* als burgerpligt den Nederlander den last oplegt, om de wapenen te dragen, tot verdediging van den Staat, zonder meer; terwijl de belastingswet hem intusschen gebiedt, een tergend *inquisitie-ambt* te aanvaarden, waarop de volksmeening meer schande zal doen kleven dan aan het bloed-officie van den *Beul.* Ziedaar, hoe *subversief* van alle maatschappelijke orde, hoe ONGRONDWETTIG het voorstel is! kan het met deze gebreken ten uitvoer worden gebragt? Geloove wie het wil, *ik* ontken het.

De Nederlander verstaat zijne Grondwet; hij weet, dat deze, hoe gebrekkig dan ook, toch de *wet der wetten* is, het criterium, waaraan hij zijne *regten* en *bezwaren* kan toetsen. — *Ongedwongen* zal hij geene wet naleven, waaraan naar zijne overtuiging het noodwendige *radicaal* ontbreekt: het GRONDWETTIGE radicaal. — En of deze beschouwing, deze *overtuiging populair* is, zal wel niemand betwijfelen: drukpers, protesten en petitien leveren het onwederlegbaar bewijs er van op.

Zal de ingezetenen, zonder *wettelijke* verpligting, of zonder *nooddwang*, zich in zijne meest heilige regten laten krenken, zijne familie-geheimen schenden, zijne bezittingen ten prooi geven aan eene onverzadelijke schatkist, of tot onderpand voor *onverpligte* schuld? *Ik geloof het* NIET!

Het grieft mij in de ziel! Maar, naar mijne gemoedelijke overtuiging is TEGENSTAND *onvermijdelijk.* Men zal een regterlijk verzet beproeven; dit falende zal men zich lijdelijk houden; de *vis inertiae* zal het schild zijn, waarachter de belastten in *vele* oorden van het Rijk (want in soortgelijk stelsel ligt *contagium*) zich zullen schuil houden; *wat* zal de Regering dan doen? *De Wet laten varen, of dwangmiddelen beproeven?*

DWANGMIDDELEN! voor deze gedachte deins ik terug. Hoe, de rust van den Staat in de waagschaal stellen, om, *door geweld* eene belasting op te dringen, die BUITEN de Regering, *op honderd duizende* Nederlanders, geen TIENTAL verdedigers telt! eene belasting waartegen de drukpers en het volk hun *anathema* hebben uitgesproken!

Voor zóó overblind zal ik de Regering niet houden: zij kent te goed haar onvermogen ten deze, om het te zullen durven beproeven; zij weet, dat men ons leger niet in *colonnes mobiles* van het Keizerrijk kan veranderen, dat leger is niet meer uit *vreemde* huurlingen, uit *lansquenets*, zamengesteld, maar uit *Nederlandsche Kinderen*, die in de, de belasting weigerende welligt den *Vader* of den *Broeder* zouden zien!

De wet is alzoo *onuitvoerbaar!*

En wat noopt nu de Regering tot het beproeven van dezen *roekeloozen* maatregel? Zijn de kolonien ons ontvallen? Heeft de oceaan onze weringen gesloopt? Staat de vijand voor de hoofdstad? *Niets van dat alles!* — maar *het stelsel van* BEHOUD moet worden verzekerd, — oude tekorten moeten gedekt, en eene *ruime* gelegenheid aangeboden worden, om gedurende *vele* jaren *nieuwe* te kunnen maken; — ware het anders, men zou trachten te voorzien in de *behoefte van het oogenblik*, en waartoe slechts eene betrekkelijk kleine som van 11 millioen zou noodig zijn; en men zou trachten, het geschokte vertrouwen te herstellen door de STELLIGE *belofte*, dat onze staatsinstellingen zouden worden verbeterd.

O! geve God, dat 's Konings Ministers, om dit ongelukkig stelsel te handhaven, niet *alles* op het spel mogen zetten, ALLES, van af den *Troon* tot op de geringste *Stulp*; dit geve God!

De *Polignacs* en de *Corbières tartten* OOK *eens de publieke opinie*; Edelmogende Heeren, — het gevolg is u bekend.

De heer *Telting* verklaart zich voor den maatregel. Men heeft te kiezen tusschen het schandmerk der oneerlijkheid, of de last op de nakomelingschap te leggen, of dien zelven op de schouders te nemen. Spreker kiest het laatste.

Men zegt wel, de wet is impopulair; doch niets is er, wat allen behaagt. Onder de verstandigen in Nederland vindt men er wel, die aan dit plan goedkeuring hechten. De dagbladen zijn niet de tolken der openbare opinie, maar van hunne eigene; de adressen worden ligtelijk geteekend; en er zijn zoo velen, die niet hebben geteekend. Dus blijkt nog niet, of het ontwerp zoo impopulair is. Het volk zal, indien de maatregel goed is, dien wel ondersteunen. En voorzeker hij is noodzakelijk, genoegzaam en mogelijk in de uitvoering.

Over de noodzakelijkheid is slechts ééne stem.

Het crediet zal er door worden opgebeurd. De toekomst berust in geene menschelijke hand; maar, zoo veel menschelijke berekening vermag, onder den zegen des Allerhoogsten, en bij eendragtigen zin, zal de maatregel tot redding strekken. De mogelijkheid van volteekening der leening bestaat, men mag daarbij op de vaderlandsliefde des volks rekenen. Beantwoordt die leening aan de verwachting, dan wordt de maatregel van de heffing overbodig; en moet men tot deze besluiten, dan zal alleen hij worden bemoeijelijkt, die zich niet van zijnen burgerpligt heeft gekweten. Spreker wil toegeven, dat de leening geene 117 millioenen zal opleveren; doch het grootste deel daarvan zal toch wel worden ingeschreven. Het vertrouwen zal op die wijs terugkeeren, en het crediet wor-

den bevestigd. De Spreker zal [illegible] de stad zijner woning terugkeeren, overtuigd dat alle welgezinden met zijne stem [illegible] zullen sympathiseren, die zal zijn voor de wet.

De heer *de Monchy* huldigt den maatregel, omdat hij in de ziel overtuigd is, dat dezelve voor het welzijn van den Staat gevorderd wordt. Hij verlangt eene conversie, en deze wet is er een eerste stap toe. Hij hoopt dat daardoor het einde der financiële moeijelijkheden zal worden bereikt, de te korten voorgekomen. Dan zal men zich met andere, noodige aangelegenheden kunnen bezig houden. Het offer is zoo groot niet; maar de Natie is er in angst tegen gebragt. Zij heeft maar 1½ pct. in 2 jaren tijds te betalen. Hij vertrouwt, dat zij dit gerust zal opbrengen. De wankelmoedigheid, het mistrouwen kunnen onheilen aan den Staat berokkenen; om dit te verhoeden, zal hij stemmen voor het ontwerp.

Avondzitting van Woensdag den 28 Februarij.

De heeren *Bleiswijk* en *Gevers* brengen adviezen ten voordeele van de wet uit, de heer *Warin* bestrijd dezelve.

De heer *Tromp* zegt, dat er na de herziening der Grondwet in 1840 veel te herzien is overgebleven. De onderwerpelijke voordragt echter staat niet in een zoodanig onmiddellijk verband met eene herziening der Grondwet, dat dit eene beweegreden zou kunnen opleveren om daaraan zijne goedkeurende stem niet te geven. Het is dan ook nu minder gepast op een- zoodanige herziening aan te dringen. Na de regeling der financiën kan men daarop terugkomen. Intusschen had hij verlangd, dat de Regering eene meer rondborstige verklaring deswege zou hebben gegeven.

Hij acht de schroomelijke toestand der financiën alleen als een gevolg, van het steeds aangaan van hoogst schadelijke leeningen, wilde men het voetspoor volgen, hetwelk men 25 jaren had betreden, dan was ook nu wederom niets gemakkelijker dan eene leening te sluiten. — Na het sluiten van het tractaat met Belgie of bij den aanvang der nieuwe Regering, zou een maatregel als de voorgedragene, wat het hoofdbeginsel betreft, geen bezwaar noch binnen, noch buiten de Kamer, gevonden hebben. — Hij zegt zich dan ook met dit hoofdbeginsel te vereenigen, daar hij andere financiële plannen, welke zijn in strijd met de beginselen van volks- staats- en burgerlijk regt, niet de voorkeur kan geven. —

De redenaar wederlegt het gevoelen van hen, die vermeenen, dat de tegenwoordige wet te veel op de minvermogenden zoude drukken. — Hij zegt, dat hij weinig zou handelen met den eed aan zijnen ambtspligt verbonden, indien hij zonder nadenken de zoogenaamde tolken der publieke opinie zou volgen. — Hij had gewenscht dat eene hoogere geldelijke bijdrage van de Natie zou zijn verlangd, die voornamelijk de meer aanzienlijken zou hebben getroffen, daar zulks zou hebben gestrekt, om den Staat te beveiligen en de welvaart der Natie te bevorderen; bij welk een en ander de meervermogenden het meeste belang hebben.

De redenaar wederlegt overigens eenige bedenkingen tegen de wet aangevoerd. De benaming van impopulair aan de wet gegeven, kan hij niet beamen. Die benaming is aan de wet gegeven door dagbladen, die dezelve, onberaden, gevaarlijk en verderfelijk noemen en de verwerping van het ontwerp aanbevelen. Hij betwijfelt of het onpartijdige, welmeenende en verstandige deel der Natie die uitspraak zal beamen.

Hij zegt dan ook, niet te hechten aan die oppermagtige uitspraken en oordeelvellingen, die dikwerf den toets der onpartijdigheid niet kunnen doorstaan. Hij zal voor de wet stemmen.

Hierna is de Vergadering kwart over elf ure gescheiden en geadjourneerd tot morgen ochtend ten elf ure.

Van den 29sten. Heden is de beraadslaging der Tweede Kamer voortgezet.

De heer *Luzac* en andere leden brengen nog eenige aanmerkingen in het midden.

Z. Exc. de minister van buitenlandsche zaken heeft hierna het woord gevoerd, ter wederlegging van het gevoelen, door twee leden uit Limburg voorgedragen, dat dit gewest niet aan de belasting zou moeten worden onderworpen. De toestand van dat gewest is voorzeker tweezijdig, maar ontslaat hetzelve niet van zijne verpligtingen omtrent Nederland, daar waar deze niet in strijd zijn met de verpligtingen jegens het Duitsch Verbond. Het hertogdom maakt een deel uit van het Koningrijk der Nederlanden, behoudens de betrekkingen tot het Duitsch Verbond. Het deelt in alle de lasten en voordeelen van het Koningrijk. Aan hetzelve mag geen privilegie in zake van belastingen verleend worden. Overeenkomstig de voorwaarden, waarop het hertogdom in het Verbond is opgenomen, heeft dit Verbond geene bevoegdheid, lasten voor het hertogdom uit te schrijven, en dus kan hier noch botsing in deszelfs belangen, noch eenige dubbele verpligting aanwezig zijn. Voor het overige toont de minister aan, dat de Regering de belangen van dat gewest ijverig behartigt, en deszelfs stoffelijke welvaart op onderscheidene wijze tracht te bevorderen.

Hierna heeft Z. Exc. de minister van financien *ad interim* het onderhavige ontwerp van wet in het breede verdedigd, en hoofdzakelijk de volgende punten ontwikkeld: 1°. dat de staat van 's lands geldmiddelen van dien aard is, dat een afdoende maatregel daaromtrent, zonder verder uitstel, behoort genomen te worden; 2°. dat de bij het wets-ontwerp voorgestelde maatregel als afdoende mag beschouwd worden, en 3°. dat er in den stand van zaken geen ander of beter afdoenden maatregel uit te denken schijnt, immers door iemand is voorgedragen of aanbevolen.

Z. Exc. wijst op het bekende bedrag der achterstanden en der tekorten op de diensten van de loopende en van de volgende jaren. De tijd der begoochelingen omtrent den toestand der schatkist is voorbij. Voor allen, die met den staat van zaken bekend zijn, voor ieder, die nagaat, dat de groote rentebetaling van April nabij is, is het duidelijk, dat alle verder uitstel, om in de behoeften der schatkist te voorzien en de geldmiddelen behoorlijk te regelen, hoogstgevaarlijk is. Z. Exc. schildert hierbij de vreesselijke gevolgen van een staatsbankroet, en zegt, dat het, helaas, reeds zoo ver gekomen is, dat hij zelf dat woord bijna zou durven uitspreken, zonder de vrees te koesteren, dat hij van onvoorzigtigheid zou beschuldigd worden. Op de Kamers en op de Regering rust de dure pligt, om dat dreigende kwaad te voorkomen. — Z. Exc. doet verder het groote belang van den voorgestelden maatregel opmerken, met betrekking tot de vermeerdering der Oost-Indische bijdragen, het te gelde maken der Belgische schuld, en vervolgens eene vrijwillige rente-vermindering. Wil men dit alles, dan behoort men ook met de Regering de handen in een te slaan, om tot een afdoenden maatregel over te gaan. Alles derhalve, zoowel de vrees voor het onheil, dat ons bedreigt, als de wensch om verdere verliezen te voorkomen en de natie eindelijk adem te doen halen, moet de overtuiging bevestigen, dat er spoedige en afdoende maatregelen noodig zijn.

Ten aanzien van de vraag, of de maatregel als afdoende kan beschouwd worden, verwijst Z. Exc. hoofdzakelijk naar de aan de Kamer medegedeelde becijferingen. Hij is in dit opzigt niet bedeucht voor teleurstelling, en treedt ten dezen in uitvoerige beschouwingen omtrent den invloed van den maatregel op het geheele financiewezen en het staats-crediet. De opgegevene raming van het nationaal vermogen acht hij eerder beneden, dan boven de waarheid te zijn. Z. Exc. doet de voordeelen eener deelneming in de leening opmerken; hij vindt geene reden uit te denken, waarom niet ieder vrijwillig zou inschrijven. Die naar mate van zijn vermogen inschrijft, is vrij van alle verdere last. Z. Exc. betoogt voorts, dat de gevraagde opoffering zoo groot niet is, als sommigen het willen doen voorkomen. De vrijdom strekt zich uit tot alle vermogens beneden *f* 3000; die *f* 4000 zuiver vermogen bezit, betaalt in twee jaren ongeveer *f* 45; die van *f* 6000 tot *f* 35,000 hebben ongeveer *f* 80 voor de minste, en *f* 450 voor de hoogste klasse. — Allen kunnen zich de opoffering van kapitaal besparen, door in de leening deel te nemen, als wanneer zij eene vordering ten laste van den Staat behouden en jaarlijks drie ten honderd van hun geld bekomen. — De belastingschuldige, die *f* 100,000 zuiver vermogen heeft, zal dus niet meer dan *f* 1500 in twee jaren tijds behoeven te betalen, en zoo hij in de leening deelneemt, behoeft hij zulks voor niet meer dan *f* 5000 te doen; daarvoor ontvangt hij jaarlijks eene rente van *f* 150, en verliest dus, wanneer hij wil rekenen gewoonlijk dooréén 4 pct. van zijn kapitaal te hebben, niet meer dan *f* 50 's jaars; grooter niet is het bezwaar der belasting voor den man die *f* 100,000 bezit; voor hem die *f* 10,000 heeft, wordt het niet meer dan *f* 3,80 in het jaar. — Z. Exc. vreest geene schadelijke gevolgen van dit middel. Wel kan het Vaderland zich dit offer getroosten. De algemeene welvaart heeft wel geleden, maar de landbouw bloeit; de verkoopprijzen der vaste goederen bewijzen geen achteruitgang; de koopvaart is aanzienlijk; de Oostindische bezittingen doen jaarlijks schatten naar het moeder land vloeijen. Z. Exc. brengt ten dezen onderscheidene statistieke bijzonderheden bij, ten betooge dat de toestand des lands, wat de welvaart betreft, niet zoo ongunstig is, als sommigen dien afschilderen. Intusschen erkent de minister, dat de Regering behoort te waken voor hetgeen de welvaart kan bevorderen. Hiertoe behoort ook het vaststellen van een handels-tarief. Men is hiermede zoo verre gevorderd, dat hetzelve nog in deze zitting, zoo daartoe de mogelijkheid bestaat, zal worden aangeboden.

In de 3de plaats brengt Z. Exc. andere financiële plannen, die in en buiten de Kamer voorgesteld zijn, ter toetse, en komt Z. Exc. tot de slotsom, dat geen andere of betere afdoende maatregel, dan de onderhavige, schijnt uit te denken te zijn. Ook de door de Regering voorgestelde maatregel levert moeijelijkheden en bezwaren op, maar is in onderscheidene opzigten verre verkiesselijk boven andere.

Als minister des Konings verklaart Z. Exc., dat hij en zijne ambtgenooten de wet, als zij tot stand zal gekomen zijn, zullen weten te doen eerbiedigen. — De [illegible] zullen zich aan de bezwaren, van de tegenwoordige last onafscheidelijk, ten behoeve van hun aller heil onderwerpen. Door deelneming in de leening, of door vrijwillige bijdragen, kunnen zij zich van al de formaliteiten der heffing ontslaan.

„Moge uwe goedkeurende stem — zegt de minister ten slotte — de Regering verder ondersteunen in het optrekken van het gebouw, waaraan wij al onze zielskrachten wijden, en tot hetwelk de belanglooze vaderlandsliefde van onzen geëerbiedigden Koning; zoo wel als die van den overledenen Vorst, zoo veel zullen bijdragen. In nog moeijelijker oogenblikken, dan die, waarin wij ons bevinden, heeft de eendragt het Vaderland behouden. Door haar gesterkt, zullen wij, onder den zegen des Allerhoogsten, ook deze moeijelijkheid te boven komen."

Z. Exc. de minister van oorlog zegt op eene gemaakte bedenking te moeten antwoorden, dat namelijk de militaire magt niet bereid zou zijn, om de belasting te doen uitvoeren. Z. Exc. drukt de hoop uit, dat het tot dit uiterste niet zal behoeven te komen. Hij moet echter de verklaring afleggen, dat, mogt zich het geval opdoen, het nederlandsche leger volkomen bereid zou zijn, om voor de handhaving van orde en wet zorg te dragen, en alzoo te doen wat orde en pligt hetzelve voorschrijft.

Nadat eenige leden op hunne gevoelens terug waren gekomen, is de Kamer tot eene stemming over het ontwerp overgegaan, en is hetzelve *aangenomen* met 32 tegen 25 stemmen.

Voor hebben gestemd de heeren *Telting*, *van Bleyswijk*, *v. Riemsdijk*, *Snouck Hurgronje*, *Hooft*, *van Twist*, *Boreel*, *van Rappard*, *v. Rijckevorsel*, *de Monchij*, *van Akerlaken*, *Sterling*, *Bruce*, *van Heeckeren*, *Corver Hooft*, *Jordens*, *Hinlopen*, *Brouwer*, *Druijvesteyn*, *Nederburgh*, *Repelaer*, *Tresling*, *Menso*, *den Tex*, *Buma*, *de Backer*, *van Harencarspel*, *Gevers*, *Tromp*, *van Panhuys*, *Enschedé* en *Backer*.

Tegen hebben gestemd de heeren *v. Sasse van Ysselt*, *van Dam*, *Michiels van Verduynen*, *Luzac*, *Verwey-Mejan*, *van Rechteren*, *van Nagell*, *Warin*, *Mutsaers*, *de Man*, *de Jong*, *Petit*, *Anemaet*, *Modderman*, *van Rosenthal*, *Star Busmann*, *Romme*, *Gouverneur*, *Kniphorst*, *van Goltstein*, *Corneli*, *Schooneveld*, *van Heloma*, *Ingenhousz* en *Luyben*.

De heeren *v. Sasse van Ysselt*, *van Nagell*, *van Dam*, *Mutsaers*, *van Rechteren*, *van Verduynen*, *Petit*, *Corneli* en *van Heloma* vragen aanteekening in de notulen, dat zij zich niet met de voordragt hebben vereenigd.

De vergadering wordt gescheiden tot morgen ochtend.

Blijkens den afloop der stemming, verdeelt zich die over de Afgevaardigden der onderscheidene provincien als volgt:

	voor:	tegen:
Uit Noord-Braband		7.
„ Gelderland	2,	4.
„ Zuid-Holland	7,	4.
„ Noord-Holland	9,	1.
„ Zeeland	3,	
„ Utrecht	2,	1.
„ Vriesland	4,	1.
„ Overijssel	3,	1.
„ Groningen	2,	2.
„ Drenthe		1.
„ Hertogdom Limburg		3.
	32.	25.

Van den 1 Maart. In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden, is na langdurige beraadslagingen:

1°. het wets-ontwerp tot aanvulling der middelen voor 1844 en 1845 afgestemd met 29 tegen 25 stemmen;

2°. het wets-ontwerp wegens de aflossing van schuld aan de Handelmaatschappij aangenomen met 31 tegen 23 stemmen; en

3°. het wets-ontwerp tot regeling der vordering van wijlen Zijne Majesteit Koning *Willem Frederik* met 39 tegen 12 stemmen aangenomen.

Daarna is de vergadering onbepaald tot na Paschen verdaagd.

LEIJDEN, *den 27 Februarij.* Gisteren had alhier in de St. Pieterskerk de plegtige consecratie plaats van den hoog eerw. heer *Jac. Grooff*, kamerheer honorair van Z. H. Paus *Gregorius XVI*, laatst prefect van Suriname, en in September jl. door Z. H. den Paus benoemd tot bisschop van Canea *in partibus infidelium*, en tot Vicarius Apostolicus der Oost-Indische Zending. De wijding werd verrigt door zijn hoog eerw. den bisschop van Curium, baron *van Wijckerslooth*, bijgestaan door hun hoog eerw. de bisschoppen van Irene en van Gerra, monseign. *Paredis* en *Zwijsen*, welke kerkvoogden door eene buitengewoon talrijke priesterschaar waren omgeven. Eene groote menigte, uit verschillende steden des lands te zaamgevloeid, woonde de plegtigheid bij.

BUITENLANDSCHE SCHEEPVAART te HARLINGEN.

Binnengekomen: Den 27 Februarij het schonerschip *Friends*, kapt. W. Cousins, van Londen.

Uitgezeild: Den 26 Februarij het kofschip *Mina*, kapt. P. Visser, naar Hull. — Den 28 dito de kofschepen *de Jonge Hendrik*, kapt B. H. Plukker, naar de Oostzee, *Boudina*, kapt. P. H. Klatter en het tjalkschip *Wilhelmina Hendrika*, kapt. J. G. Munneke, beide naar Schotland.

MENGELWERK.

WILLEM DE CLERCQ.

Door den dood van den Heer Willem de Clercq, die op den 4 Februarij 1844 plotseling te Amsterdam stierf, hebben deze stad en ons Vaderland een groot verlies geleden. Hij behoorde onder de zeldzaam bekwame mannen, die met groote gaven des geestes de edelste eigenschappen des harten vereenigen. Uitgebreid en veelomvattende was zijne kennis, die, in een getrouw geheugen bewaard, hem gereedelijk ten dienste stond, Veel had hij in dit opzigt ongetwijfeld te danken aan eene vroegtijdige gewoonte, om naauwkeurige aanteekening te houden, van datgene, wat hij las. Van zijne belezenheid, van zijn helder oordeel, van zijne scherpzinnigheid en van zijne gave, om zijne denkbeelden en opmerkingen in eenen gepasten stijl uit te drukken, levert zijne verhandeling, bij het Koninklijk Nederlandsche Instituut bekroond, ons eene schoone proeve, en stelt den invloed der vreemde letterkunde op onze vaderlandsche in een helder licht. Bekend en algemeen bewonderd was zijne gave van Improvisatie, waardoor hij menigmalen, vooral in vroegere jaren, de gezellige en letterkundige kringen, waarin hij verscheen, in verbazing bragt. Bij hem was het niet enkel de gemakkelijkheid, om in vloeijende maat en rijm te spreken, niet de opeenstapeling van gemeenplaatsen, die aan de zuidelijke improvisatori dikwijls wordt te laste gelegd. Hij vereenigde met die gemakkelijkheid eenen rijkdom van denkbeelden, die zijne improvisatiën verre boven de gewone soort verhieven, en waartoe zijn schat van kennis en wetenschap hem de onuitputtelijke stoffe opleverde. Zijne wijze van voordragt bij dergelijke gelegenheden getuigde van de spanning, waarin hij zich in die oogenblikken bevond. Achter zijnen stoel staande ving hij aan, en de stroom van woorden en gedachten vloeide onbelemmerd voort, terwijl de voetmaat afwisselde naar den aard der denkbeelden, terwijl ernst en luim elkander menigmalen vervingen, en geen enkel oogenblik van aarzeling of oponthoud werd opgemerkt, tot dat de dichter het einde had bereikt. Zoo althans staat het den schrijver dezes uit vroegeren tijd voor den geest, toen hij het genoegen smaakte, den zeldzamen man te hooren en te bewonderen. Het behoeft onze herinnering niet, dat de letterkundige genootschappen in ons Vaderland het zich tot eere rekenden, de Clercq onder hunne leden te tellen, en dat ook het Instituut hem eene plaats in hare klassen aanbood.

Doch zoo Willem de Clercq als letterkundige en dichter (enkele verzen zijn door hem geschreven en uitgegeven) algemeen geëerd en geroemd werd, ook in de maatschappelijke betrekkingen, waarin hij was geplaatst, droeg hij hoogen lof weg. Jaren lang vond de Nederlandsche Handelmaatschappij in hem eenen ijverigen werkzamen, naauwgezetten bevorderaar harer belangen, en gaf hij een nieuw voorbeeld, hoezeer vlijtige beoefening der letteren kan gepaard gaan met de getrouwe waarneming eener daaraan geheel vreemde betrekking met volkomene geschiktheid voor de practische bezigheden des handels. Als mensch was hij beminnelijk en eenvoudig, vol van opregte godsvrucht, een ernstig en gemoedelijk Christen, gelijk door ieder werd erkend, ook dan, wanneer men zijne bijzondere godsdienstige begrippen niet konde deelen. Zoo genoot hij de algemeene achting, en met zijne gade en zijne kinderen treuren velen om zijnen dood, nog in de kracht des mannelijken levens, hij had pas den ouderdom van 49 jaren bereikt. Op den 9 Februarij ll. werd zijn stoffelijk overschot in de Waalsch Gereformeerde kerk ter aarde besteld, waarbij een talrijke stoet van vrienden en betrekkingen tegenwoordig was. Bij zijn graf stortte zijn boezemvriend Mr. I. da Costa zijn gevoel in eene aandoenlijke rede, uit, waarop de Hoogleeraar Bosscha een gepast woord liet volgen. Zijn naam zal bij vrienden, magen en betrekkingen in gezegend aandenken blijven, als die van eenen edelen en beminden vriend en bloedverwant; de Vaderlandsche Letterkunde zal op hem als op een harer schoonste sieraden terug zien, en zijne nagedachtenis ook als zoodanig dankbaar bewaren.

Dit is de loffelijke getuigenis, die de Schrijver van het berigt in de *Kunst- en Letterbode* van een voortreffelijk man heeft afgelegd, en er zal wel niemand te vinden zijn, die hierop iets weet af te dingen, maar wel een overgroot getal, dat

nog een aantal bladzijden, zonder eenige overdrijving, daarbij zouden willen voegen tot verhooging van 's mans deugden en bekwaamheden, tot verheffing van zijnen roem en tot waardering van het kunsttalent, hetwelk hem den waren, den eenigen *Nederlandschen Improvisator* worden deed. Daarenboven was hij in zijne betrekking tot de Handelmaatschappij niet alleen ijverig, naauwgezet voor hare belangen en gedienstig voor haar Bestuur, maar wat in alle betrekkingen, doch vooral in deze van het grootste gewigt is, hij verbond aan zijnen handel en wandel eene eerlijkheid en belangeloosheid, die zeldzaam mag genoemd worden, en juist daarom ook is zijn verlies te treffender.

Als Letterkundige stond hij hoog in rang, ofschoon zeer weinige geschriften door hem werden uitgegeven. Dit was trouwens ook niet noodig om zijnen roem te handhaven, want zijne Verhandeling in 1822 door het Koninklijk Instituut bekroond en in 1824 in het licht gegeven, heeft ons zijn diep verstand, scherpzinnig oordeel en omvattenden geest doen kennen. Dit kostelijk boek behelst een aantal zaken, waarover menig een een foliant zou hebben vol geschreven, en nog niet half gezegd, wat DE CLERCQ hier in een helder daglicht heeft gesteld. Het onderwerp was zeer moeijelijk, ten blijke waarvan geen ander het scheen te durven wagen tot den uitgeloofden prijs mede te dingen. Men wilde ontwikkeld zien: „ Welken invloed de vreemde Letterkunde, inzonderheid de Italiaansche, „ Spaansche, Fransche en Duitsche, heeft gehad op de Nederlandsche Taal- en „ Letterkunde, sinds het begin der vijftiende eeuw tot op onze dagen."

De voorstelling dezer vraag was beknopt, maar des te uitgestrekter was het veld, dat zij omvatte, daar niet alleen een naauwkeurig inzigt van onze Letterkunde, maar ook in die der vreemden werd vereischt. De beantwoording was volkomen voldoende, en alhoewel des Schrijvers nederigheid zijn werk alleen bestempelde met den titel van een onvolledig opstel, hetwelk hij hoopte dat aanleiding geven mogt tot het daarstellen eener beredeneerde Geschiedenis der Nederlandsche Letterkunde, is het steeds beschouwd en gewaardeerd als een meesterstuk, tot handhaving van onzen volksroem krachtdadig medewerkende.

Ter herinnering willen wij kortelijk den hoofdinhoud van dit werk opgeven:

Vooraf gaat tot Inleiding een woord over de Letterkundige Geschiedenis, waarna een vlugtige blik wordt geworpen op de Geschiedenis der Letterkunde en van het eigenaardige, hetwelk de Nederlandsche onderscheidt. Daarna doorloopt de Schrijver de Geschiedenis der Nederlandsche Letterkunde, welke telkens met den toenmaligen staat der Letteren bij de andere aangewezene Volkeren in verband wordt gebragt. Deze beschouwing verdeelt hij in zes tijdperken:

1. Van het begin der XV eeuw tot in het midden der XVI*e*, wanneer het Vaderland niet alleen het juk van godsdienstige en burgerlijke slavernij verbrak; maar waarin ook de zetel der Letterkunde zich van de oevers der Schelde naar die van den Amstel verplaatste. De taal van MAERLANT wordt onder de handen der Rederijkers verbasterd en de vroegere bloesem der Vlaamsche Letterkunde valt af en verdort.
2. Dit perk bevat de verspreiding eener hoogere Letterkundige beschaving door de Leden der Kamer *in Liefde bloeijende* te Amsterdam. COORNHERT, SPIEGHEL en VISSCHER vormen uit het weinig beschaafd Hollandsch dialect, door oorspronkelijke kracht en navolging der Ouden, eene taal, geschikt tot zinrijke dichtkunst en wijsgeerig proza. Hetzelve eindigt bij de terugkomst van HOOFT uit Italië.
3. Hierin vinden wij het tijdperk van HOOFT geschilderd, hetwelk werd opgeluisterd door den gezelligen kring, welke zich om den Drost van Muiden schaarde. Te Dordrecht verhief zich eene andere School, die in den Bestevader CATS zijnen Stichter erkende. Het Proza ontving door de pen van HOOFT eene kracht, welke de volgende eeuwen niet hebben kunnen evenaren. Dit perk eindigt in 1648, toen aan onze Letter- en Staatkunde beiden eene andere rigting werd gegeven.
4. Van het midden tot het einde der XVII eeuw, wanneer VONDEL optrad, die grooter dichter was dan HOOFT, doch ver beneden hem stond in smaak en geleerdheid. Toen VONDEL oud werd, won de Fransche leer van kunnigheid, orde en slaafsche navolging, meer en meer veld, en toen hij en ANTONIDES der dichteren wereld met deze aarde hadden verlaten, overwonnen de beheerschers van den Franschen Parnas het Nederlandsch grondgebied van Kunst en Wetenschap.
5. Van 1710 — 1760, was een tijdvak, in hetwelk de nationale geest geheel verflaauwde en alle oorspronkelijkheid scheen verloren te zijn. POOT en HOOGVLIET trachtten zich te verheffen, maar zij waren gebonden aan den tijd-geest en de slaafsche navolging der Franschen. Wat de taal in beschaafdheid won, verloor zij in kracht. Welsprekendheid in proza was verloren. Alleen den schranderen VAN EFFEN was het gegeven eenen belangrijken afleider daar te stellen. Zijn invloed bewerkte veel goeds.
6. Het laatste tijdperk loopt over het einde der XVIII en het begin der XIX eeuw. Sedert 1760 begon zich de Volksgeest te verheffen en vele geschriften bragten de Letterkunde met het dagelijksche leven in eene meerdere aanraking, zoodat de overal opgewekte leeslust, bij het volgend geslacht een geheel nieuwen geest van onderzoek te weeg bragt. In dit gewest gaven de VAN HARENS en STIJL voorbeelden van eene oorspronkelijkheid, die in Holland verdwenen was. De Engelsche oorlog wekte het nationaal gevoel weder op, en dichtkunst werd op nieuw de taal van het hart. Maar eene zucht tot overdrijving in het gevoelige en staatkundige bedierf den smaak en vernielde het volksgeluk.

„ Eindelijk, (aldus eindigt de Schrijver zijn voortreffelijk werk), werden ook weder onze gewesten door een nieuwen dageraad bestraald en het volkskarakter verhefte zich weder tot de oorspronkelijkheid. Onze taal plooide zich tot de uitboezeming van Vaderlandsche geestdrift in den grootschen *Lierzang* op DE RUIJTER, tot dien van verhevene beeldspraak in NIEUWLANDS *Orion*, van Anacreontische lieftalligheid in zijn *Duifje*, en de *Elius*, voerde de oude Romance in hare eenvoudige schoonheid terug. Daar verhefte zich de Epische Muze, zoo lang in Nederland verwaarloosd, en de Engelen van MILTON en KLOPSTOCK streken de vleugelen voor *Elpine*. Ginds verheerlijkte Nederlands hooge kunst der Nederlanders grootschen moed in het midden der ijsschotsen van *Nova Zembla*. De *Hollandsche Natie* zag hare eer, gedurende Hollands diepste vernedering bezongen. De kreet der overwinning weêrgalmt, en Neetlands zegelied klinkt langs het krijtgebergte van Brittanje. De zoon van Israël bezingt de toekomst en heerlijkheid van zijn geslacht, niet door eene verlichting, die van menschen, maar door de waarheid, die van God afdaalt, en, door den geest des Christendoms bezield, verkondigt hij in de volheid zijner geestdrift, de wegen der Voorzienigheid, en geeft ons de hymnen van het Oosten in haren vroegeren gloed terug. In de Nederlandsche taal klinkt het lied van HOMERUS; de banden van huwelijksliefde vinden zangers, hare gunsten door kunst en voorbeeld waardig. *Melpomene* voert ons in de hallen onzer Graven, onder den schepter van PHILIPS II, of op de slagvelden van Palestina. — Het proza wordt tot eene, tot nu toe onbekende, volmaaktheid opgevoerd. De Leeraar van den Godsdienst, is tevens die der welsprekendheid, en de CATILINAAS der eeuw, zien SALLASTIUS als hunnen geesel herrezen. De meesterstukken der Epische Dichtkunst worden met onpartijdigheid getoetst aan de regels van kunst en goeden smaak. Anderen voeren ons in de paleizen van AUGUSTUS, en wij hooren den tafelzang door FLACCUS gestemd. Rome toont op nieuw de rij zijner helden en tijrannen. De kennis der Vaderlandsche Letterkunde wordt uitgebreid. Wij ontmoeten HOOFT in het midden van zijnen kunstlievenden kring; DE DECKER in zijne eenvoudigheid en huisselijken ramp. Rusland wordt voor ons, in wier Vaderland de wieg van PETERS grootheid stond, dubbel belangrijk. Doch wie zoude hier alles kunnen noemen, wat tot eer van onzen letterroem strekt? Wie zoude niet huiveren, wilde hij een onderwerp van die uitgestrektheid omvatten? Maar wat toch is roem, wat zelfs de lauwer der overwinning, bij de streelende hoop, eenen enkelen steen aan die zuil gehecht te hebben, die in de volgende eeuwen den roem des Vaderlands verkondigen moet. Aan anderen zij dan de krans vergund: mij blijve de overtuiging, naar dit doel gestreefd te hebben."

DE HUISVRIEND.

GEMENGDE LECTUUR VOOR BURGERS IN STAD EN LAND;

VERZAMELD DOOR

J. J. A. GOEVERNEUR.

Te *Groningen* bij C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

1STE DEEL, 1843. — PRIJS *f* 3—00.

Wij beleven eenen tijd, waarin alles tot den hoogsten trap van volmaking en uitbreiding wordt opgevoerd. In alle takken van nijverheid en kunst heerscht eene geestdrift, die aan het uiterste grenst, en eene ondernemingszucht, die geene zwarigheden of hinderpalen ontziet, om tot het voorgestelde doel te komen. Alle middelen worden aangewend, alle wegen ingeslagen. — Van daar die natjver en concurrentie in alle vakken, die met dagelijks hernieuwde heftigheid gevoerde strijd, om de bovenhand te houden, boven anderen uit te munten, en anderer plannen in rook te doen opgaan.

Ook in de letterkundige wereld, waar vernuft en genie de handelsartikelen zijn, gaat het even zoo, als in de overige klassen en afdeelingen der maatschappij. Dag aan dag verschijnen er nieuwe werken in het licht: het menschelijke brein is onuitputtelijk, en de drukpers is onvermoeid bezig, om door haren almagtigen arm die voortbrengselen van genie en geleerdheid aan het licht en onder de menschen te brengen. Wanneer men toch die lange lijsten van nieuw uitkomende en uitgekomene werken, van vertalingen en nieuwe uitgaven in allerlei formaten en soorten, van oude uit de mode geraakte werken, nagaat, dan duizelt men bijna bij de gedachte aan het onbegrijpelijk groote scheppingsvermogen van den menschelijken geest in de tegenwoordige eeuw. Allerlei hoogdravende en weidsche, veelbelovende titels worden uitgedacht, die veeltijds weinig of niets met den volgenden inhoud overeenkomen. Typographie en lythographie moeten hare laatste krachten aanwenden, om door netheid van druk en prachtige vignetten den afgematten lees- en kooplust van het publiek op te wekken, en hetzelve te dwingen, om tijd en geld, en soms nog edeler schatten, op het altaar der nieuwheid ten offer te brengen.

Wie toch, die eenigzins van nabij bekend is met de tegenwoordige letterproducten, en met name met die, welke juist niet voor geleerdheid en wetenschap bestemd zijn, maar onder het groote rubriek van Lectuur behooren, moet niet bekennen, dat er onder het ontzettend groot aantal van verschijnende en wederom verdwijnende werken zoo weinig gevonden wordt, dat aan het bepaalde of voorgewende doel beantwoordt, maar zoo veel te meer, dat aan den met iederen dag magtiger wordenden benzelgeest nieuwe steunsels geeft, en voor den zedelijken toestand der menigte de schroomelijkste gevolgen baart. Vroeger, toen de algemeene ontwikkeling van alles nog niet zoo ver gevorderd was, toen men nog niet zoo beschaafd heette, en nog zoo veel smaak niet bezat als ten huidigen dage, las men niet zoo veel, als tegenwoordig, en dan nog slechts enkele goede klassieke werken, en daardoor vond men een heerlijk voedsel en eene ontspanning, die in alle opzigten weldadig was. Maar nu met den vooruitgang des tijds, elk en een iegelijk lezen kan en lezen wil, nu het niet alleen mode, maar zelfs behoefte is om te lezen, nu is het zoo veel te meer pligt, om toe te zien, wat den volke in gouden of zilveren schalen wordt opgedischt, nu is het zoo veel te meer pligt, om met zorg en bedachtzaamheid te werk te gaan, opdat het begeerige publiek niet te gader met het goede ook het kwade ontvange, en zóó argeloos ten ondergang worde gesleept. Hoe veel toch is er niet, om maar iets te noemen, hetwelk van onze naburen wordt overgenomen, dat verreweg beter ware geweest, zoo het daar, waar het uitgebroeid is, gebleven ware, dan dat het nu ook nog zal dienen, om de reeds zoo zeer veranderde Hollandsche Natie nog meer van het oorspronkelijk karakter te vervreemden?

Nu en dan werd er wel eene poging in het werk gesteld, om iets te leveren, dat voor ons Nederlandsch publiek geheel geschikt was, maar, helaas! slechts zelden werden die welgemeende pogingen met een gelukkig gevolg bekroond. Het schrijven of zamenstellen van een volksboek is eene moeijelijke taak, waarvoor niet allen, waarvoor slechts weinigen berekend schijnen. Het vereischt eenen bijzonderen toon en eene groote zorg in de keuze van de onderwerpen. Eenvoudigheid, zonder weidsche praal of gemeenheid, moet deszelfs grootste sieraad zijn; krachtig, zonder hoogdravendheid, uitgaande van het doel, om met alles nut te stichten, zonder daarom in afgetrokkene redeneringen te vervallen, vrolijk, ongedwongen, schertsend, zonder iemand of iets, hetzij personen of zaken, daardoor te kwetsen — zie daar! onzes inziens, de vereischten van een boek, dat in aller handen mag verschijnen.

Dank zij den heer GOEVERNEUR, die ons zulk een werk verschaft heeft! Trouwens van hem liet zich ook niets anders, dan iets goeds verwachten. Zijn *Huisvriend*, waarvan het eerste deel nu onlangs kompleet geworden is, beantwoordt ten vollen aan onze reeds bij de ontvangst van het eerste nommer gekoesterde gunstige verwachting. Met kieschen smaak en overleg heeft de verzamelaar de afwisselendste stof tot een schoon geheel, dat ook in deszelfs onderdeelen bevallig is, te zamen gevoegd. Voor allerlei soort van lezers is hier voorraad: ernst en boert, vrolijkheid; luim en humor; verhalen in echt godsdienstigen, warmen, gemoedelijken toon; schetsen uit de Natuur, Geschiedenis en het dagelijksche leven; humoristische stukken en kleine verhandelingen, en alles zoodanig, dat het de aangenaamste en nuttigste uitspanningslectuur is; die met volle vrijheid aan allerlei standen en klassen *in stad en land* kan worden aanbevolen, te meer, daar alles den toets der gestrengste zedelijkheid kan doorstaan. Om in bijzonderheden over het een of ander te treden, zoude noodeloos en moeijelijk zijn, omdat men bij zulk eene verscheidenheid niet wel te kiezen heeft, en den een dit, den ander dat het best bevalt. Maar stukken, als De Verlaten Vrouw, Uitstel, De Godverzaker, De Fluitist, Een uur op den Bodem der Zee, de Schoolmeester uit vrijen, De Zusters, De Ezel, Geluk door Ongeluk en zoo vele andere, in proza en poëzij, zullen door de meesten met graagte gelezen worden, en ook na de lezing eenen weldadigen indruk achterlaten.

Hartelijk welkom zij ons dus de vriendelijke *Huisvriend* met zijne gezellige kout in onze ledige oogenblikken! Overal worde hem de deur welmeenend geopend en een plaatsje in den huisselijken kring aangewezen. Wie zoude hem niet gaarne ontvangen, en hem hooren verhalen van zijne veelvuldige opmerkingen in het groote gebied des levens! Hij is zoo uitermate geschikt voor iedereén; want hij veroorzaakt niemand te groote onkosten voor zijn onderhoud; slechts weinig vergt hij, en dat weinige geeft hij met woeker weerom.

Heeft de Redactie eere van haar werk, ook den Uitgever komt daarvoor allen lof toe. De compresse fraaije druk beveelt zich door netheid aan, en de prijs is zoo gering gesteld, dat, naar ons oordeel, slechts bij een aanmerkelijk debiet de onkosten kunnen bestreden worden. Jammer zoude het zijn, zoo de uitgever en de verzamelaar door ontoereikenden aftrek genoodzaakt werden, hun loffelijk plan te moeten staken.

Maar daarvoor waarborgt ons de smaak onzer landgenooten voor het goede en schoone. Niemand, die met *de Huisvriend* begonnen is, zal zich weder van hem ontdoen, en ieder onbevooroordeelde zal zich volmondig met ons oordeel vereenigen. Wij zouden ons gestreeld gevoelen, zoo wij door onze aankondiging de aandacht van het publiek op *de Huisvriend* hadden bepaald, opdat hij verder verspreid worde, en niet binnen de enge grenzen der Leesgezelschappen beperkt blijve, en daardoor bij den uitgever en de redactie de lust blijve bestaan, om ons verder op de vruchten hunner werkzaamheden te vergasten.

A. G. B.

DOMEINEN.

Verkooping van Hakhout.

De Ontvanger der Registratie te Heerenveen, zal, op Zaturdag den 9 Maart 1844, des voormiddags ten elf ure, ten overstaan van den Notaris G. PEETING, ten huize van den Kastelein *P. J. Fonk*, in de Zon te Heerenveen, in het openbaar verkoopen:

Onderscheidene perceelen ELSEN- en WILGEN KAPHOUT, alles staande aan en onder het behoor van den *Straatweg van af de stad Leeuwarden tot aan de grenzen van de provincie Overijssel*; in het breede omschreven bij Billetten, welke even als de Voorwaarden en de indeeling der onderscheidene perceelen, op de gebruikelijke wijze ter lezing zullen worden gelegd, zoo aan de Gabellen bij gemelden Straatweg staande, als in de voornaamste Herbergen in deze Provincie.

BETALING VAN LIJFRENTEN.

De Administrateur van 's Rijks Schatkist in Vriesland, adverteert dat de Lijfrenten, verschenen 1° Januarij 1844, zijn betaalbaar gesteld en ten zijnen Kantore zullen worden betaald, gedurende de maanden Maart, April, Mei en Junij, op de gewone dagen en uren, met Assignatien op de Kas van den Heer Agent van 's Rijks Schatkist in deze Stad.

SCHOUWBURG.

No 2 in het 2de abonnement, op *Donderdag* den 7 Maart: ROBERT of DE STRUIKROVERS, beroemd Tooneelspel in 5 bedrijven. Na hetzelve: HET KAMERTJE VAN EEN WASCHMEISJE; Blijspel met zang. — *Aanvang ten 6 ure.*

, Vijf en twintigjarige Echtvereeniging van

H. BRANDENBURGH en
J. KRAGT.

, Getrouwd: L. BRANDENBURGH en
H. S. GAASTRA.

Workum, den 3 Maart 1844.

, Ondertrouwd:
Groningen, JAN DIJKSTRA, *van Leeuwarden*, en
den 23 Februarij 1844. JANTJE SCHUUR, *van Groningen*.
Eenige kennisgeving aan Familie, Vrienden en Bekenden.

, Te Dragten getrouwd, den 28 Februarij 1844:
Eenigste kennisgeving. B. B. V. D. VEEN, en
S. DUURSMA.

, Bevallen van eenen welgeschapen' ZOON, MARIA LOLKES BRITZEL, geb. VISSER.

Makkum, den 26 Februarij 1844.

MAKKUM, den 28 Februarij 1844. Bevallen van eenen ZOON S. H. KINGMA, geboren RIJPMA.

** Heden verloste van eene Dochter T. BLAUW, Echtgenoot van
Dockum, den 28 Februarij 1844. H. IJ. GATSONIDES.

** Heden beviel voorspoedig van eenen Zoon, DIRKJE ADAMA, Echtgenoot van
Leeuwarden, den 29 Februarij 1844. H. van ASSEN.

** Heden beviel van een' Zoon mijne geliefde Echtgenoote AAFKE IJBES.
Leeuwarden, den 1 Maart 1844. W. v. d. WIELEN.

** Heden morgen beviel van een' Zoon, de Hoog Wel Geb. Vrouwe AMELIA GERARDINA van ANDRINGA de KEMPENAER, geboren de Schepper.
St. Anna Parochie, den 2 Maart 1844.

AMSTERDAM, den 19 Februarij 1844. Heden, in den vroegen morgen, behaagde het de alwijze Voorzienigheid, mijne geliefde Echtgenoote, AUKTJE MEIJER, na eenige weken lijdens, het tijdelijke met het eeuwige te doen verwisselen, in den jeugdigen leeftijd van circa 19 jaren, waarvan ik slechts negen maanden, door eenen allergenoegelijksten echt, met haar mogt vereenigd zijn. Het leven was haar Christus en het sterven haar gewin, hetwelk mij en haren Vader tot grooten troost verstrekt om in het wijs bestuur des Hemelschen Vaders te berusten.

KASPER de JONG Jz.

Vrienden en Bekenden gelieven deze algemeene, tevens als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

SINT ANNA PAROCHIE, den 21 Februarij 1844. Heden overleed, na eene ongesteldheid van *veertien* dagen, in den ouderdom van 71 jaren, JAN JANS KUIKEN, in leven *Oud* Volmagt van den Bildtpolder, mede-oprigter en voorzittend Lid van de Brandwaarborg-Societeit *Kanton Hallum* en Landbouwer alhier; betreurd door zijne Weduwe, Kinderen en Vrienden, die zijne gevoeligheid omtrent het algemeen welzijn, en zijne vrijzinnige denkwijze omtrent de staatshuishouding, op waarde wisten te schatten.

Mede uit naam der Kinderen en Behuwdkinderen,
LIJSBERT JOHANNES PARS, Weduwe.

Vrienden en Bekenden, gelieven deze als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

** Heden overleed tot onze innige droefheid, ons jongste Dochtertje MARRITJE, in den ouderdom van drie jaren en bijna vier maanden.
Blokzijl, H. ZOOTJES.
den 25 Februarij 1844. HENDRIKJEN ZOOTJES, geboren Snoek.

** Heden nacht circa 3 ure, overleed alhier, na een kortstondig maar smartelijk lijden, in den ouderdom van ruim zeventig jaren, de Wel Eerw. Heer IJNZE IJ. REEN, rustend Predikant der Doopsgezinden, en laatst in die betrekking te Baard, ruim zeven dagen mogt hij zijne Echtgenoote overleven. Tot zijne laatste oogenblikken vestigde hij zijn vertrouwen op Hem, die de opstanding en het leven is tot in alle eeuwigheid.
Akkrum, *Mede namens verdere Bloedverwanten,*
den 29 Februarij 1844. ATZE J. FINNEMA,
KLAAS P. de GROOT,
Boedelredders.

Veelvuldige Vrienden en Bekenden gelieven deze als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

BOLSWARD, den 29 Februarij 1844. Heden morgen overleed tot mijne en mijner Kinderen diepe droefheid mijn geliefde Echtgenoot P. J. SCHUURMAN, in den ouderdom van circa 60 jaren.
Wed. P. J. SCHUURMAN,
Eenige kennisgeving. geboren R. F. Loijenga.

** Heden nacht omstreeks 5 uur, overleed mijne waarde Huisvrouw G. H. FOKKE, in den ouderdom van 30 jaren en 5 maanden, mij nalatende twee nog zeer jonge Kinderen. Zeer zacht en kalm is zij ontslapen, zoo als het leven haar Christi was, is haar het sterven gewin.
Harlingen, den 29 Februarij 1844. K. R. STERINGA.

SNEEK, den 29 Februarij 1844. Heden overleed in den ouderdom van zeventig jaar en vier maanden, de HoogWelGeboren Vrouwe C. J. WAUBERT de PUISEAU, geboren Frise.
Eenige kennisgeving.

** De jongste onzer lievelingen ANNASTASIUS ANTONIUS, werd ons heden, na eene ongesteldheid van slechts vier uren, door den dood ontrukt.
Dockum, A. JORRITSMA.
den 29 Februarij 1844. J. A. H. SCHAEPMAN.

** Heden overleed mijn waarde Echtgenoot RIJN van VIERHOUTEN Lz., in den ouderdom van 71 jaar.
Franeker, A. C. ISING,
den 1 Maart 1844. Wed. van Vierhouten.
Eenige kennisgeving.
De Apotheek wordt door de Weduwe voortgezet.

** Heden werd ons Ouderhart op het smartelijkst getroffen, door het overlijden van onze innig geliefde oudste Dochter CORNELIA, in den ouderdom van 6 jaren en 3 maanden.
Bolsward, B. J. de KOK.
den 2 Maart 1844. E. M. de KOK, geb. Mulier.

STAAT van de Middelprijzen der GRANEN en andere Objecten, welke in de tweede helft der maand Februarij 1844, ter Markt der Stad *Leeuwarden* zijn verkocht, volgens Nederlandsche maat en gewigt:

Tarwe,	Witte ..	f 7 : 25	de Mudde.	Boter, ...		f 0 : 89	het Pond.
	Roode . -	0 : 00	———	Vleesch,	Koe.... -	0 : 39	———
Rogge, ...	-	5 . 20	———		Kalfs... -	0 : 00	———
Gerst,	Vroege.. -	0 : 00	———		Schapen -	0 : 30	———
	Late .... -	3 : 42½	———	Varkens-vleesch,	Versch. -	0 : 41	———
Boekweit, ...	-	5 : 20	———		Gerookt -	0 : 60	———
Haver, ...	-	2 : 25	———	Aardappelen,	Vroege. -	0 : 00	de Mudde.
Witte Boonen, ...	-	0 : 00	———		Late... -	0 : 00	———
Erwten,	Witte... -	0 : 00	———	Zaad,	Kool ... -	10 : 00	———
	Groene . -	6 : 00	———		Raap... -	0 : 00	———
	Graauwe -	0 : 00	———		Lijn.... -	0 : 00	———

Accordeert met het Register der Middelprijzen, den 1 Maart 1844.

De Burgemeester,
Van BOELENS.

De Prijs der BOTER te Leeuwarden, den 1 Maart 1844, f 33,00 à f 35,00.

BOTERPRIJZEN: bedongen door het *FRIESCH GENOOTSCHAP van Proefondervindelijken Landbouw.*

LEEUWARDEN, Vrijdag den 1 Maart 1844: f 35,00.

PRIJS-COURANT der EFFECTEN.

Amsterdam, den 2 Maart 1844.

Nederland					Gebl.
Werk. Schuld	2½ pCt.		55¾	55¾	55½
Dito dito.....	5	»	100¾	100½	100½
Domein-Losr.	5	»			
Amortis. Synd.	4½	»	94½	95¾	94⅞
Dito dito	3½	»			
Handel-Maats.	4½	»	141	141¾	141¼
Dito 1837/39..	4½	»			
O. I. Leening	5	»	99½	99¾	99$\frac{11}{16}$
Spanje.					
L.b. *Ard.* van 85 £	5 pCt.		22	22½	22¼
Dito onbep. Stuk.	5	»	19½	20½	
Dito	3	»	36½	37¼	37$\frac{1}{16}$
Ardoins Coupon			29½	30½	

Portugal.					Gebl
Neg. te Londen	2½ pCt.		46¾	47½	47¼
Rusland.					
1798, 1816....	5 pCt.		108¾	109¼	109
1828, 1829....	5	»	108¾	109¼	109
Dito bij *Hope*..	4	»	91¼	91¼	91½
Dito bij *Stiegl.*	4	»	90½	91	90⅞
Amerika.					
Oblig.	5 pCt.				
Bank - Actien			6	6¼	6$\frac{1}{16}$
Oostenrijk.					
Metaliek.......	5 pCt.				
W. B. bij *G. & Co*	4	»			
Brazilië.					
Obl. te Lond	5 pCt.		80¼	80½	80½

Aand. Holl. Spoorw. 90½, 92, 91½; Spanje Pass. 5¾, 6$\frac{1}{16}$, 6; Fr. Uitg. 7¾, 8¼, 8½; Pools. Lot. fl. 300, 171, 172; dito dito fl 500, 174½, 175½, 175; Nap. Cert. bij *F. en Co.* 95¾, 96¼, 95¾; Bl. Gr. £ 100, 12¾, 13¼, 13; dito onb. St. 12½, ¾, ½; dito enk. Coup. f 1$\frac{3}{16}$; dito onb. Coup. f 1½; Peru 18, ¾, ½; Mex. 33, ¼, ¼; dito Uitg. 13½, ¼, ½; Venez. Uitg. 11, ¼, ¼; Col. ex Venez. 11½, 12, 11¾.

Integralen waren, bij tragen handel, iets flaauwer; de overige binnenlandsche fondsen leverden geen verschil op; Handelmaatschappij was lager in koers; Spoorweg Rotterdam 1 pct. hooger; Rijn Spoorweg iets aangenamer.

Spaansche fondsen waren merkelijk williger, met veel handel, op, zoo men zeide, hooger bekende koersen van Londen; Portugal gevraagd en hooger in koers; Columbia ex Venezuela iets beter; de overige buitenlandsche leverden weinig of geen verschil op.

J. DAMEN, Deurwaarder te Harlingen, zal aldaar, op Woensdag den 6 Maart e. k., des namiddags ten een ure, bij de Kettingbrug, publiek verkoopen: Eene aanzienlijke partij eiken KROMMERS en OPLANGERS, alsmede eenige eiken POSTEN van 10 à 11 Ned. duimen dik, en waaronder van 17 à 18 Ned. ellen lengte, afkomstig van een voor 2 jaren nieuw getimmerd Brikschip, voorts SLOOP en BRANDHOUT.

HET PLAATSELIJK BESTUUR van STAVOREN, brengt ter kennis van belanghebbenden, dat den opgemaakten Legger van onderhoudpligtigen van Rij- en Voetwegen, Bruggen, Tillen, Houten, Vaarten, Zijlroeden, Wateren enz. in en onder deze stad, waarvan het onderhoud en herstel, door meer dan een persoon gezamenlijk uit eene hand voor het geheel moeten worden gehoed en gedragen, gedurende den tijd van twee maanden, van af den 6 Maart tot 6 Mei 1844, dagelijks des voormiddags van 9 tot 12 ure, ter Secretarie dezer Gemeente voor belanghebbenden ter visie zal liggen, en dat binnen eene maand nadat de tijd van inzage verstreken zal zijn, de reclames schriftelijk moeten worden ingediend aan

Het Plaatselijk Bestuur voornoemd,
S. G. SIEDZESZ.
Ter ordonnantie van hetzelve,
R. ATTAMA.

GRIETMAN en ASSESSOREN van SMALLINGERLAND, brengen bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat de, ten gevolge de Resolutien van Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie, van den 19 October 1836 en 21 December 1843, no. $\frac{4}{282}$, opgemaakte Leggers van Onderhoudpligtigen, van Vaarten, Wegen, Bruggen, enz., in deze Grietenij, waarvan het onderhoud of herstel, door meer dan een persoon, gezamenlijk uit eene hand, moet worden gehoed, met den 1 Maart 1844, gedurende twee maanden, ter inzage van de belanghebbenden zullen liggen, ter Secretarie dezer Grietenij, en dat, binnen eene maand, na dat de tijd van inzage zal zijn verstreken, de bezwaren tegen dezelve, schriftelijk, bij Grietman en Assessoren moeten worden ingediend.
Dragten, *Grietman en Assessoren voornoemd,*
den 21 Februarij 1844. I. DOUMA.
Ter ordonnantie van dezelven,
F. S. REIDING.

GRIETMAN en ASSESSOREN van HENNAARDERADEEL roepen mits deze op de Hervormde Floreenpligtigen van den dorpe *Oosterend*, om te compareren in de Kerk aldaar, op Woensdag den 13 Maart 1844, des voormiddags ten elf ure, ten einde te delibereren en te besluiten omtrent een door de Kerkvoogden te doen voorstel tot den aankoop van ongeveer acht bunder Weidland, en van een Huisje staande te Oosterend, alsmede om, bij goedkeuring, van dit voorstel de Kerkvoogden te qualificeren en te magtigen, tot alle die verrigtingen, welke vereischt worden, om dezen aankoop tot stand te brengen.
Wommels, *Grietman en Assessoren voornoemd,*
den 28 Februarij 1844. I. F. van EIJSINGA.
Ter ordonnantie van dezelven,
R. BINKES.

GRIETMAN en ASSESSOREN van OOSTSTELLINGWERF, brengen bij deze, ter kennis van de belanghebbenden, dat de, in dezen jare opgemaakte Leggers, van Rij- en Voetwegen, Bruggen, Tillen, Houten, Pompen, Waterkeeringen en Waterlossingen in deze Grietenij, waarvan het onderhoud door meerdere personen gezamenlijk uit eene hand voor het geheel moeten worden gehoed en gedragen, ten gevolge Resolutie van Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie, van den 19 October 1836, no. $\frac{4}{282}$, gedurende de maanden Maart en April 1844, dagelijks des voormiddags van tien tot één ure, ter Secretarie der grietenij Ooststellingwerf, te Oldeberkoop, voor de daarop gebragte onderhoudpligtigen, ter visie zullen liggen; en eindelijk, dat, de reclamatien tegen dezelve in te leveren, *schriftelijk* moeten worden ingeleverd, binnen ééne maand, ter Secretarie voornoemd; na dat de tijd van inzage zal zijn verstreken.
Oldeberkoop, *Grietman en Assessoren voornoemd,*
den 1 Maart 1844. G. W. F. LIJCKLAMA à NIJEHOLT.
Ter ordonnantie van dezelven,
G. L. BROUWER, *Secretaris.*

Mr. de CARPENTIER, Notaris te Koudum, zal, op Donderdag den 7 Maart 1844, des morgens ten 9 ure, bij boelgoed en om gereed geld, presenteren te verkoopen:
Ongeveer 170 stuks esschen, ipen en abeliën STAMBOOMEN, van onderscheidene dikte en lengte, waaronder onderscheidene extra zware Abeliën.
Wie gading maakt, kome ten dage en ure voormeld op Galama State te Koudum en koope op aldaar voor te lezen Conditien.

HOUTVEILING.

S. TULP, te Leeuwarden, zal, op Donderdag den 7 Maart 1844, ten 9 ure voor den middag, op den Aarsentuin aldaar, ten overstaan van den Notaris Mr. J. D. v. d. PLAATS, verkoopen: Eene groote lading beste Zeeuwsche IPEN BOOMEN, van onderscheidene lengte en zwaarte, alsmede eenige BEUKEN BOOMEN, en 9 IPEN BOOMEN, liggende aan den Stadswal bij den Prinsentuin, voorts eene partij PANEELEN.
NB. DE VEILING van de EIKEN WOUDBOOMEN wordt opgesteld tot nadere advertentie.

Uit de hand te koop of te huur:

EENE HEEREN HUIZINGE, op de Tweebaksmarkt te Leeuwarden, letter C, no. 55. Aldaar te bevragen.

DOOR deze berigten de Ondergeteekenden, dat de affaire de TOUWSLAGERIJ, in de laatste jaren gedreven onder de firma van A. S. TROMP & Zn., overgedragen is aan den deelgenoot L. A. TROMP; met dankzegging voor de gunst en het vertrouwen dat deze naam, zoo wel afzonderlijk, als in compagnie eene reeks van 35 jaren mogt genieten, bevelen zij bovengenoemden Opvolger in ieders begunstiging en vertrouwen beleefdelijk aan.
Woudsend, den 24 Februarij 1844. A. S. TROMP & Zn.

TOT verminderde prijzen zijn de *eerste* kwaliteit beproefde, KETTINGEN voor Schepen, Molens en Bruggen te bekomen te Harlingen, ten Kantore van DOUWE JANS ZEILMAKER.

LEES EN OORDEEL!!!

SLECHTS nog weinige dagen, worden in het Logement de Wijnberg te Leeuwarden, de fraaiste LINNEN- en TAFELGOEDEREN, tot ongelooflijke lage prijzen aangeboden; de hoedanigheden der Goederen laten niets te wenschen over en de verkoopers blijven borg dat de bloemen en figuren in Tafelgoederen aanwezig, alle zuiver geweven zijn.
Het dozijn witte linnen Zakdoeken, vroeger f 6,50, thans f 2,50.
Groote Tafelkleeden met echte kleuren, vroeger f 9, thans f 3.
Stellen Tafelgoed, met 12 Servetten, vroeger f 36, f 45, thans f 15, f 18.
Damast Stellen met 12 dito, vroeger f 64, f 94, thans f 24, f 35.
Linnens van de zwaarste en fijnste kwaliteit 50 en 60 el per stuk, vroeger f 32, f 43, f 62, f 75, thans f 16, f 22, f 28, f 35.
Ontbijt-Servetten, Feltels, Handdoeken en kleine Tafellakens worden voor de goedkoopste prijzen verkocht. — Bij partij wordt aanzienlijke korting aangeboden.
GEBR. SELOWSKY.

BERNARDUS JANSEN, Koopman te Leeuwarden, waarschuwt door deze elk en een iegelijk, om aan zijne Vrouw JOHANNA MARGARETHA GREEN, mede alhier woonachtig, niets te leenen noch te crediteren, waarvoor hij aansprakelijk zou kunnen zijn, dewijl door noch namens hem daarvan teruggave of betaling zal worden gedaan.

)o( )o(EENE Hollandsche KOEK- en BANKETBAKKERSBEDIENDE, zijn werk verstaande, van de Protestantsche Godsdienst, wenscht op Mei eerstkomende gaarne van dienst te veranderen. Nader onderrigt bij A. van ZUIJLEN, bij de Put te *Leeuwarden*. Brieven *franco*.

)o( )o(EEN bekwaam STEENHOUWER kan werk bekomen aan de Steenhouwerij van L. JOHs. van der MEULEN, te Leeuwarden.

BIJ D. MEINDERSMA, Wz., Boekdrukker te *Leeuwarden*, is van de Pers gekomen en aan de voornaamste Boekhandelaren verzonden:
LEERREDENEN over het *Zoen-lijden* van Christus; door S. S. TROMP, Rustend Leeraar der Hervormde Gemeente te *Britsum*. In gr. 8°, 300 bladz. op best papier gedrukt, prijs f 1,70.

BIJ C. M. van BOLHUIS HOITSEMA, te *Groningen*, en alom is te bekomen:
I. DE HUISVRIEND; *Gemengde Lectuur voor Burgers in Stad en Land*, verzameld door J. J. A. GOEVERNEUR. 1ste Deel voor 1843. Prijs f 2, ingenaaid en in cartonnen band f 3,30. Vel 14–26 van het 1ste Deel zijn thans ook ingenaaid verkrijgbaar à f 1,50. De prijs van een enkel vel is 20 cents; per post 22½ cents.
II. Vel 1 en 2 van het 2de Deel van DE HUISVRIEND voor 1844. De prijs van het 2de Deel is f 3 en per post f 3,60.
III. MEDEDEELINGEN *uit het gebied van* NATUUR, WETENSCHAP *en* KUNST, *vooral met toepassing op het bedrijvige leven*. Verzameld en uitgegeven door *Dr.* L. ALI COHEN. No. 1 en 2. De prijs van 12 No's is f 2,50, per post f 2,80. Jaarlijks verschijnen 24 No's.
IV. P. C. HOOFTS *Nederl. Historiën*, in 5 Dln. 12°, met AANMERKINGEN van *Dr.* W. HECKER. 2de Deel, op ord. velin postpap. f 2,50, op best velin postpap. f 3.

TER LEEUWARDER COURANTDRUKKERIJ.